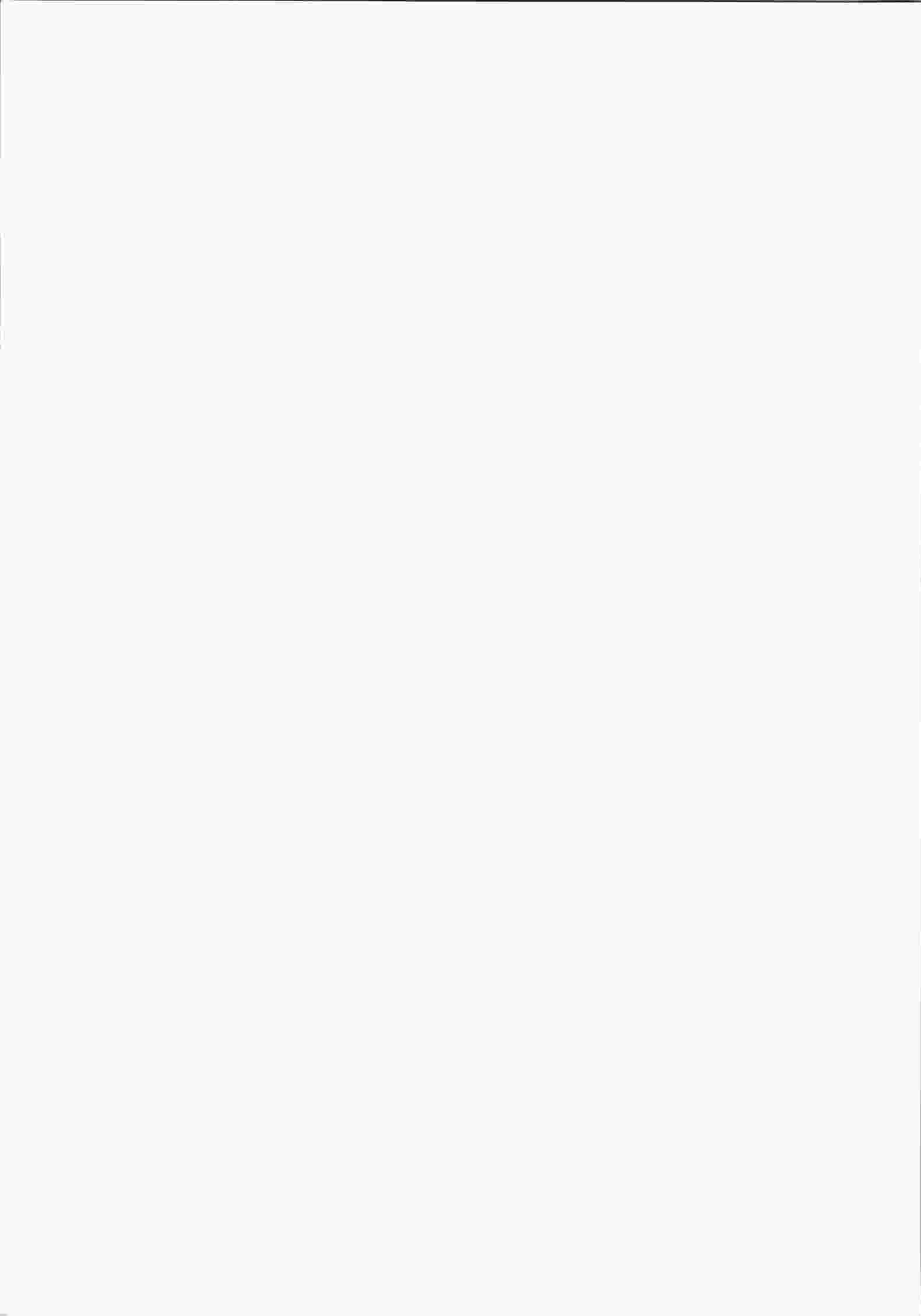

UDK 902
ISSN 1330-0644
VOL. 11-12 / 1994.-1995.
ZAGREB, 1997

Prilozi

Instituta za arheologiju u Zagrebu

Pril. Inst. arheol. Zagrebu 11-12/1994.-1995.
Str./Pages 1-200, Zagreb, 1997.

Časopis koji je prethodio
Prilozi 1. 1983 Prilozi 2. 1985 3 - 4. 1986-1987 5 - 6. 1988-1989 7. 1990 8.
1991. Pril. Inst. arheol. Zagrebu 9. 1992 10. 1993.

Nakladnik/Publisher
INSTITUT ZA ARHEOLOGIJU/
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY

Adresa uredništva/Adress of the editor's office
Institut za arheologiju/Institute of archaeology
HR - 10000 Zagreb, Ulica grada Vukovara 68
Telefon/phone/fax + +385/01/611 98 84
01/53 76 69

Glavni i odgovorni urednik/Editor in chief
Željko TOMIČIĆ (Zagreb)

Redakcijski odbor/Editorial committee
Marija BUZOV (Zagreb), Dunja GLOGOVIĆ (Zagreb), Timotej KNIFIC
(Ljubljana, SLO), Remza KOŠČEVIĆ (Zagreb), Laszlo KÓVACS (Budapest,
HUN), Kornelija Minichreiter (Zagreb), Mladen RADIĆ (Osijek), Aleksandar
RÜTTKAY (Nitra, SK), Ivančica SCHRUNK (Minneapolis, USA), Željko
TOMIČIĆ (Zagreb).

Prijevod na engleski/English translation
Jadranka BOLJUNČIĆ

Prijevod na njemački/German translation
Branka OHNJEK, Nina MATETIĆ

Lektura/Language editor
Nives OPAČIĆ

Dizajn/Design
Roko BOLANČA

Korektura/Proofreaders
Kornelija MINICHREITER, Zagreb
Željko TOMIČIĆ, Zagreb

Grafička priprema/DTP
Studio "U", Zagreb

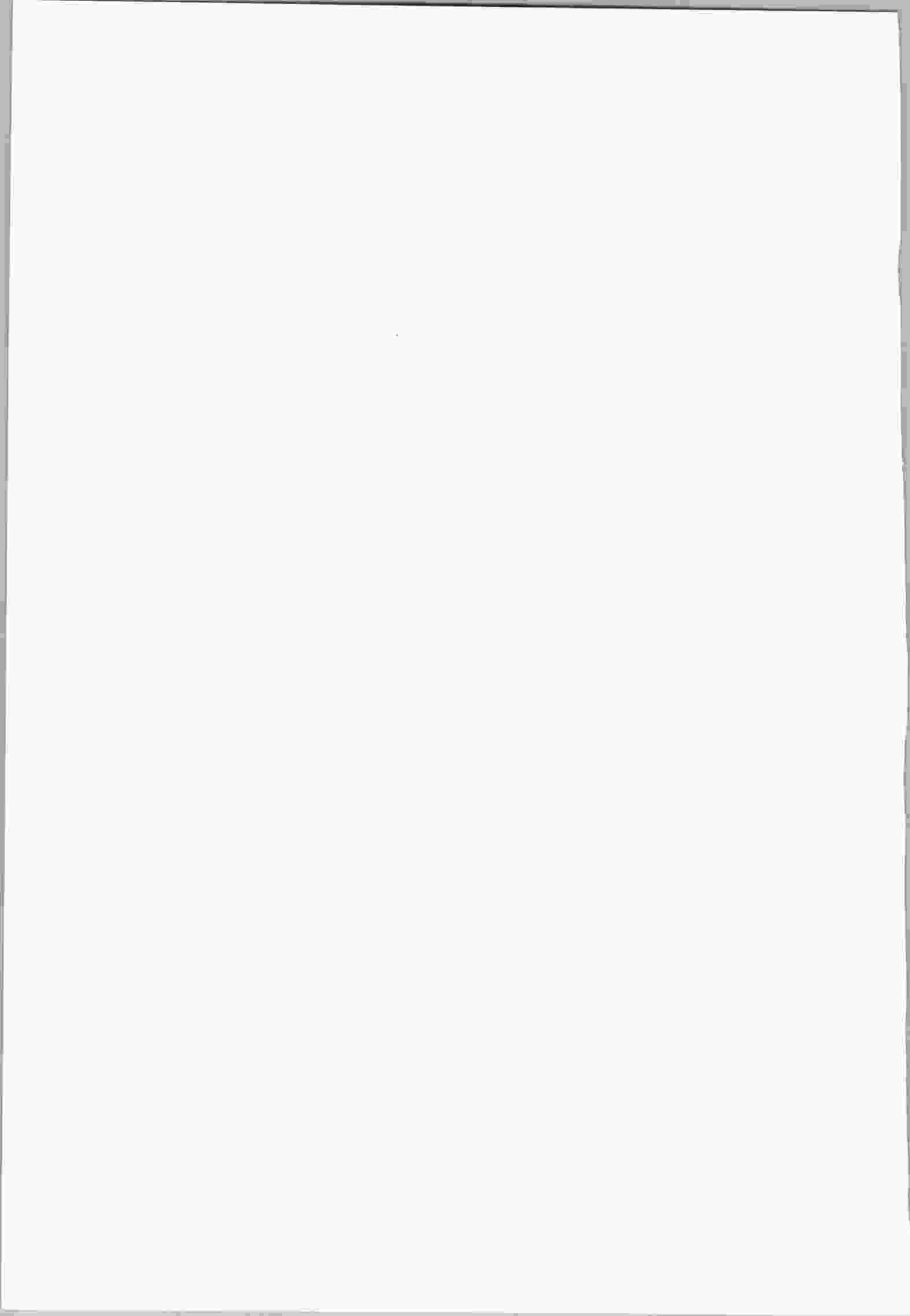
Računabni slog/Layout
Ranko PERŠIĆ, Zagreb

Tisak/Printed by
Tiskara "STUBA", Zagreb, Boškovićeva 18

Naklada/Circulation
600 primjeraka/600 examples

Sekundarne publikacije/Indexed in
GERMANIA Anzeiger der Romisch-Germanischen Kommission des Deutschen
Archaeologischen Instituts, Verlag Philipp von Zabern, Mainz

Izdavanje časopisa novčano podupire
MINISTARSTVO ZNANOSTI I TEHNOLOGIJE REPUBLIKE HRVATSKE
HR - 10000 Zagreb, Strossmayerov trg 4

Sadržaj

- 5 Uvod
ŽELJKO TOMIČIĆ

Izvorni znanstveni radovi

- 7 KORNELIJA MINICHREITER
Otkriće u Lukaču i Požegi kao prilog poznavanju topografije naselja starčevačke kulture u sjevernoj Hrvatskoj
- 37 DUNJA GLOGOVIĆ
Prapovijesna igla iz Putalja
- 41 REMZA KOŠČEVIĆ
Metalna produkcija antičke Siscije
- 63 ŽELJKO RAPANIĆ
Jedan primjer jadranske poleogeneze
- 71 ŽELJKO TOMIČIĆ
Baranya in Lichte archäologischer Zeugnisse der Bijelo Brdo-Kultur
Ein Beitrag zur Analyse des frühmittelalterlichen Gräberfeldes Majs-Udvar
- 99 ZORISLAV HORVAT
Crkva sv. Ivana Krstitelja u Volarici pod Ostrovicom Ličkom
- 111 DRAGO MILETIĆ
Plemički grad Kostel
- 135 TATJANA SEKELJ-IVANČAN
Stanje istraživanja i neke značajke srednjovjekovnih nalazišta pripisanih pojedinim "kulturama" u sjevernoj Hrvatskoj
- 151 JADRANKA BOLJUNČIĆ
Analiza zatiljne kosti populacije ljudi iz brončanodobne nekropole u špilji Bezdanjači (Hrvatska)

Stručni radovi

- 167 ZEF MIRDITA
Kosovo od prapovijesti do kasne antike

Contents/Inhaltsverzeichnis

- Introduction*
ŽELJKO TOMIČIĆ

Original scientific papers

- KORNELIJA MINICHREITER
Entdeckung in Lukač und Požega als ein Beitrag zur Kenntnis der Topographie der Siedlungen der Starčevo-Kultur in Nordkroatien
- DUNJA GLOGOVIĆ
Die vorgeschichtliche Nadel aus Putalj
- REMZA KOŠČEVIĆ
Die Herstellung von Metallgegenständen im antiken Siscia
- ŽELJKO RAPANIĆ
Ein Beispiel der adriatischen Poleogenese
- ŽELJKO TOMIČIĆ
Baranja u svjetlu arheoloških svjedočanstava bjelobrdske kulture.
Prinos analizi ranosrednjovjekovnog groblja Majs-Udvar
- ZORISLAV HORVAT
Die Kirche des Johannes des Täuflers in Volarica unterhalb der Burg Ostrovica Lička
- DRAGO MILETIĆ
Die Burg Kostel
- TATJANA SEKELJ-IVANČAN
Der Forschungsstand und einige Merkmale der mittelalterlichen Fundstellen einzelner "Kulturen" in Nordkroatien
- JADRANKA BOLJUNČIĆ
Occipital bone analysis referring to the human population from the Bronze Age necropolis in Bezdanjača cave (Croatia)
- ZEF MIRDITA
Kosovo im Zeitraum von der Vorgeschichte bis zur späten Antike

Bibliografije

- 179 JADRANKA BOLJUNČIĆ
BIBLIOGRAPHY OF DRAGUTIN GORJANOVIĆ-KRAMBERGER'S WORKS RELATED TO FOSSIL MAN
In the honour of 140th birthday anniversary of the famous discoverer of Early Man in Krapina

Prikazi

- 185 DUNJA GLOGOVIĆ
Depojske in posamezne kovinske najdbe bakrene in bronaste dobe na Slovenskem, Hoards and Individual Metal Finds from the Eneolithic and Bronze Ages in Slovenia, editor Biba Teržan, *Katalogi in monografije* 29 i 30, Ljubljana 1995, I vol. 413 str. sa 180 tab; II vol. 281 str. sa sl.
- 187 DUNJA GLOGOVIĆ
KRISTINA MIHOVIČIĆ
Nezakcij, Nalaz grobnice 1981. godine / Nesactium. The Discovery of a Grave Vault in 1981. *Monografije i katalogi* 6, Arheološki muzej Istre, Pula 1996. Str. 92, tab. 22, priloga 6.
- 188 Marija BUZOV
DIADORA, sv. 14, Zadar 1992, stranica 464, zajedno s tablama, crtežima, planovima, tlocrtima, fotografijama i kartama.
- 191 Marija BUZOV
JAROSLAV ŠAŠEL, OPERA SELECTA, SULTULA, RAZPRAVE NARODNEGA MUZEJA V LJUBLJANI
br. 30/1992, zbornik radova Jaroslava Šašela, str. 872., crteži, karte, fotografije, kazala (I,II i III).
- 192 ŽELJKO TOMIČIĆ
Tajana Sekelj Ivančan
Catalogue of Mediaeval Sites in Continental Croatia, BAR International Series 615, Oxford 1995, str. 248, 36 grafikona/tablica i 9 zemljovida.
- 195 KORNELIJA MINICHREITER
Kratice

Bibliographies

BIBLIOGRAFIJA RADOVA DRAGUTINA GORJANOVIĆA-KRAMBERGERA O FOSILNOM ČOVJEKU
U čast 140. obljetnice rođenja glasovitog otkrivača krapinskog pračovjeka

Book Reviews Besprechungen und Anzeigen

KORNELIJA MINICHREITER
Abbreviations / Abkürzungen

Brojni su njegovi znanstveni radovi relevantni za hrvatski prostor, a surađivao je i u hrvatskim edicijama, ali i s hrvatskim znanstvenicima (s B. MARUŠIĆEM objelodanio je rad: *De la cella trichora au complexe manastique de St. André à Betika entre Pula et Rovinj*, *Arheološki vestnik* 37, Ljubljana 1968.)

Vrlo je često izvorno tumačio hrvatsku gradu, kao i povijest hrvatskog prostora, pa se i u odabranim radovima iz njegova opusa u svakom poglavlju našli i članci takovoga sadržaja. Spomenut ćemo radove: *Calpurnia L. Pisonis auguris filia* prvotno objavljano u časopisu *Živa antika* 12, 1963, str. 387 - 390, ovdje str. 75 - 78; *L'Anthropomie dans la province romaine de Dalmatie* objavljeno u *L'onomastique latine, Colloques internationaux du C.N.R.S., Nm 564, Paris 1977, 365 - 383*, ovdje str. 124 - 142; *Setidii von Pola* objavljeno u *Epigrafia e ordine senatorio* 1, Tituli 4, Rim 1982, 481 - 484, koautor Werner Eck, ovdje str. 191 - 197; *La Fondazione delle città Flavie quale espressione di gratitudine politica* objavljeno u *Atti del Covegno di Como e Bellagio 16/19 giugno 1979, Como 1983, 79 - 91*, ovdje str. 332 - 344; *Römisches Militär auf der Halbinsel Istrien* objavljeno u *Studia in honorem Borisi Gerov, Sofija 1990, 214 - 217*, ovdje 489 - 492; članke o Andautoniji, Enoni i Sisciji za "Realencyklopädie der klassischen Altertumswissenschaft", Stuttgart 1970 i 1974 (*Andautonia - RE Suppl. 12, 1970, 71 - 75*, ovdje 580 - 582; *Aenona - RE Suppl. 14, 1974, 3 - 13*, ovdje 594 - 599; *Siscia - RE Suppl. 14, 1974, 702 - 741*, ovdje 600 - 620). Od Šašelovih radova vezanih uz vojnu i gospodarsku povijest, te o kasnoj antici i ranom srednjovjekovlju ovdje su odabrane uglavnom studije sinteznog karaktera, te oper relevantne za hrvatski prostor. Spomenut ćemo: *The struggle between Magnentius and Constantius II for Italy and Illyricum* objavljeno u *Živa antika* 21, 1971, 205 - 216, ovdje str. 716 - 727.

Opus JAROSLAVA ŠAŠELA zaista je impresivan, i zasigurno je urednicima ove vrijedne publikacije bilo teško odabrati radove za nju. Publikaciju *Opera selecta JAROSLAVA ŠAŠELA* možemo preporučiti i poželjeti mnogim hrvatskim knjižnicama, ali i pojedincima.

Na kraju se prisjetimo da je i *Esadu Pašaliću* prije dva desetaka godina objavljeno *Sabrano djelo* (Sarajevo 1975).

Nadajmo se da ćemo i našim znanstvenicima moći na ovakav primjeren način iskazati našu ljubav i poštovanje kao što su to Jaroslavu Šašelu učinili njegovi prijatelji, kolege i učenici.

Marija Buzov

Tajana Sekelj Ivančan, *Catalogue of Mediaeval Sites in Continental Croatia*, *BAR International Series* 615, Oxford 1995, str. 248, 36 grafikona/tablica i 9 zemljovida.

U listopadu 1995. godine biblioteka Instituta za arheologiju, javne znanstvenoistraživačke ustanove Republike Hrvatske, u pravom smislu tih riječi obogaćena vrijednom akvizicijom. Znanstveni novak Instituta MR. SC. TAX-

JANA SEKELJ IVANČAN poklonila je, sredini u kojoj marljivo djeluje, svojevrsnog prvijenca na polju arheologije hrvatskog srednjovjekovlja. Govor o djelu "Catalogue of Mediaeval Sites in Continental Croatia" tiskanom pod oznakom S615 u uglednoj i renomiranoj nakladničkoj kući TEMPVS REPARATVM iz Oxforda, Velika Britanija. Ta nakladnička kuća koja objelodanjuje zapaženu seriju časopisa *British Archaeological Reports*, poznatiju pod skraćenim nazivom *B.A.R. International Series*, posvetila je dakako, potporom RAJKE MAKJANIĆ, izdavača spomenutog volumena, kao i dugogodišnje djelatnice Instituta za arheologiju, poseban broj kataloške obradi postojećeg fundusa srednjovjekovnih nalazišta kontinentalnog dijela Hrvatske.

Djelo je ustrojeno na način da nakon uvodnog poglavlja, iznosi sažetak glavnih povijesnih događaja u kontinentalnom dijelu Hrvatske tijekom srednjovjekovnog razdoblja, potom rezultate autoričinih analiza i zaključak. Slijedi opsežniji dio kataloga s veoma korisnim ilustrativnim prikazima, pretežito tabelarnim prikazima, grafikonima (histogramima, diagramima), odnosno tematskim zemljovidima. Bogata bibliografija radova iznosi svu pretežito poznatu pisanu relevantnu gradu u svezi hrvatskog srednjovjekovlja, odnosno preko osam stotina arheoloških položaja koje autorica navodi. U nastavku slijede: popis oznaka korištenih u katalogu, odnosno popis 12 regija. U poglavlju pod nazivom indeksi autorica je razvrstala pojmovne skupine svu iznesenu katalošku gradu i pridružila im oznake stranica. Posebice je dragocjen abecedni indeks nalazišta koja su razvrstana prema toponimima, regijama, tj. županijama i kataloškim brojevima. Slijedi svakako najopsežniji dio posvećen katalogu arheoloških nalazišta kontinentalnog dijela Hrvatske. U popisu je autorica obradila 822 arheološka nalazišta na kojima se u sjevernom dijelu Hrvatske manifestira nasljeđe srednjovjekovlja. Temeljne podatke o svakom nalazištu dopunjuju činitelji koji se odnose na: naziv, toponim, srednjovjekovni naziv lokaliteta, njegove zemljopisne odrednice, kontinuitet života, tragove ranijih slojeva iz prapovijesnog i antičkog razdoblja, potom u svezi njegova vremenskog opredjeljenja, arheološkog istraživanja, odnosno kulturne pripadnosti, sažetog opisa i temeljne biografije koja se odnosi na lokalitet. Unatoč ponekom ispravku koji je svakako bio nužan, pa ga autorica u pravitku našeg viđenja njezina djela, ovom prigodom sama donosi (vidi: *Corrections*), upravo kataloški pregled od temeljne je vrijednosti. Po prvi puta pred očima strukovnog čitateljstva, kako u Hrvatskoj, tako i, što držimo svakako podjednako važnim, osobito diljem Europe i svijeta, odjednom se predstavlja važan segment hrvatskog, odnosno europskog srednjovjekovnog kulturnog naslijeđa. Ta samo u kontinentalnom, dkle u njezinim peripanonskom dijelu, u Hrvatskoj predstavljeno je preko osam stotina položaja koji svjedoče dugotrajn kontinuum života na povijesnim prostorima naseljenim u ranom srednjovjekovlju Hrvatima. Dovoljan je pogled samo na tematski arheološki zemljovid (Map 8) u kojem su prikazani arheološki položaji, tj. nalazišta u vremenskom rasponu od 400. o 1500. godine, pa da se zain-

teresirani čitatelj osvjedoči u gustinu naseljavanja međuriječja Drave, Dunava i Save, te europske "arheološke Mezopotamije". U taj je arheologijom prebogati prostor Hrvatske autorica dragocjenog Kataloga hrabro kročila i nastojala prikupiti sažetke, fotografske podatke, toliko bitne u svakom daljnjem radu na boljem poznavanju našeg srednjovjekovlja, kao djela svekolikog europskog kulturnopovijesnog nasljedja. Njezin je doprinos svakako nezaobilazan u svim budućim upoznavanjima arheologije srednjovjekovne Slavonije, kojoj je posvetila, isprva magistarski rad, koji je, s punim opravdanjem i razlogom prerastao okvire i doživio, rekli bismo, međunarodnu promociju vrijednu svake pohvale. Posebno zadovoljstvo pruža i činjenica, kako je to djelo, nastalo ipak u matičnoj kući autorice - Instituta za arheologiju Republike Hrvatske, ugledalo svjetlo dana neposredno nakon svršetka Domovinskog rata, dakle u vremenu kada je toliko važno da afirmiranje kulturno-povijesnih vrednota, posebice onih hrvatskog srednjovjekovlja. Dragocjeno djelo koje je TAJANA SEKELI IVANČAN realizirala unutar temeljnog znanstvenoistraživačkog projekta Srednjovjekovno arheološko nasljedje kontinentalne Hrvatske (voditelj: potpisani), kojeg podupire Ministarstvo znanosti i tehnologije Republike Hrvatske, zasad je nedovoljno poznato našim strukovnim krugovima. Koristimo prigodu da ga stoga hrvatskim ali i inozemnim kolegama toplo preporučim.

Željko TOMIČIĆ

CORRECTONS

SITE:	INSTEAD OF:	PUT:
3-4	SITE: Stenjevec	Stenjevec Donji
5	SITE: Stenjevec	Stenjevec Gornji
8	refers to 11	
9	exclude	
11	TOPONYM: Kuševićeva 3	Kuševićeva 2
12	refers to 11	
16	BIBL: Klemenc 1938:64	Szabo 1939:173
22	BIBL: Szabo 1920:79-81	Szabo 1930:79-81
27	exclude	
33	ELEVATION: 260 m.	324 m.
39	TOPONYM: Gradišće	Gradiņa
	exclude BIBL: Registar 1990:151	
45-46	ELEVATION: 200 m	161 m
48	ELEVATION: 340 m	300 m
49	add BIBL: Horvat 1979:19,68	
71	ELEVATION: 140 m	120 m
87	exclude	
95	BIBL: Klemenc 1936:3 Đurić 1982:58	Đurić 1981a:58
108	TOPONYM: Zlutar	Gradiņa DATING: undetermined
	exclude BIBL: Klemenc, Saria 1936:82-84	
110	TOPONYM: Gradišće	Gradišće
129	BIBL: Tomičić 1982a:48-49	Tomičić 1982:48-49
135	TOPONYM: Buzovec	Štambeni nizovi - jug
147	DATING: 14th - 15th cent.	undetermined
	exclude BIBL: Registar 1990:100	
180	SITE: Budrovec	Budrovac
203	DESC: A bronze degger,	Stone artifact-grindstone.
204	ELEVATION: 154 m.	254 m.
216	exclude DESC: Stone monument - gravestone.	
226-231	CULTURE: Bjelo Brdo	Slavic
232	DESC: Axe and Pottery	Pottery:
294	refers to 293	
304	exclude CULTURE: Bijelo Brdo	
314	TOPONYM: Gradišće	Gradišće
319	TOPONYM: Mulji I, II, III,	Mulji I
325	TOPONYM:	Jegeneš/Jegeniš
331	SITE: Čuhuna	Španat
	add BIBL: Minichreiter 1978:39 Minichreiter 1979:181.	
332	TOPONYM: Ivanjac	Ivanac
335	TOPONYM: Rečina	Rječina
339	TOPONYM: Ivanja	Živkov brijeg
340	SITE: Jasik	Gaćište TOPONYM: Jasik
344	SITE: Novo Obilicevo	Zvonimirovo
345	add BIBL: Minichreiter 1985:46	
347	refers to 208	
362	refers to 363	

CORRECTONS

371	ELEVATION: 130 m.	147 m.
390	DATING: 14th - 17th cent.	undetermined
396 refers to 397		
435	BIBL: Mrkobrad 1980:71	Mrkobrad 1980:93.
438-441	BIBL: Marković 1978a:142	Marković 1978a:146-147
456 refers to 457		
459	TOPONYM: Sj. od sela	Grdina Marić
461	SITE: Mušinka (Mušina)	Mišinka-Šartovac
	TOPONYM: Klise	Grdina Klise
466	BIBL: Klemenc 1938:27	Klemenc 1938:18.
476	SITE: Ciglenica	Mikleuška
	TOPONYM: Ciglenica	Zidine
479	SITE: Palešnik	Stari Palešnik
add. BIBL: Bohovec 1991:11.		
486	BIBL: Registar 1990:211	Jakovljević 1991:15
490	TOPONYM: Oborova šuma	Turski hunar
529	TOPONYM: Pukarina	Pukarina
530-531	SITE: Žarilac	Zarilac
534	SITE: Brodski Drenovac	Drenovac
537	SITE: Doljanovac	Doljanovci
	TOPONYM: Obronci Papuka	Pogana gradina
540	SITE: Požega Kaptol	Kaptol
541-542	SITE: Slavonska Požega	Požega
648 refers 646		
673	SITE: Čelikovci	Čelkovići
	BIBL: Lozok 1987:7-8	Lozok 1993:38
675-678	MAP: Doljni Miholjac 4	Doljni Miholjac 2
721	SITE: Batina Skela	Batina
726	SITE: Dragoljov brijeg	Kneževi vinogradi
	TOP: kod pustare Jaseno	Dragoljov brijeg
736 exclude		
743 refers to 445		
745 refers to 744		
747	SITE: Suza (Batina)	Suza
750	SITE: Čeminac/Novi	Novi Čeminac
754 exclude BIBL: Brunšmid 1900:187-189, Bulat 1969:42.		
763 refers to 765		
769	SITE: Kofodvar	Ivanovac
771	BIBL: Unpublished	Brunšmid 1900:207.
774 refers to 769		
792	SITE: Banovci	Šidski Banovci
795	SITE: Otok - Privlaka	Otok
797 refers to 653		
800-805	MAP: Vukovar 3	Vinkovci 2
808	TOPONYM: Buk	Fradač
	BIBL: Brunšmid 1909:151-222	Bušmid 1909:232
810	TOPONYM: OŠ "S.V.Čiča"	The region of the Old Town
812		TOPONYM: Zmajevac
814		TOPONYM: Šarviz i Studenac
820 refers to 822		

BIBLIOGRAPHY - ANEX:

- BOHOVEC A., 1991, Srednjovjekovni arheološki lokaliteti na području općine Kutina i Garešnica, *MuzVjes* 14:8-12.
- BRUNŠMID J., 1900, Gradine na Vuki između Nuštra i Gaboša, *VHAD* n.s.IV:205-207
- BRUNŠMID J., 1909, Prehistorijski predmeti iz srijemske županija, *VHAD* n.s. X (1908/1909):231-237.
- HORVAT A., 1979, Pregled spomenika kulture s područja općine Klanjec, *Kuj* III/1979:15-70.
- JAKOVljević G., 1991, Marginalije uz Registar arheoloških nalaza i nalazišta SZH(I), *MuZVjes* 14:15-17.
- LUZUK J., 1993, Arheološka topografija Brodskog posavlja, *IzdanjaHAD* 16(1991):31-38.
- MINICHREITER K., 1978, Rekonosiranje terena općine Podravska Slatina *GSM* 36:36-41.
- SZABO D., 1930, Epilog (spomenici prošlosti za rata i poslijerata) *Narodna starina* 16:67-84, Zagreb.